

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře**, se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 12. 2012, č. j. 7 A 58/2012 - 27,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze, v řízení o zrušení rozhodnutí žalované ze dne 2. 2. 2011, č. j. 306/11, kterým žalovaná rozhodla o určení advokáta žalobci, usnesením ze dne 5. 12. 2012, č. j. 7 A 58/2012 - 27, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků a současně zamítl jeho žádost o ustanovení zástupce. Osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) žalobci nepřiznal především proto, že jeho žádost představuje zneužití tohoto institutu. Jelikož nebyla splněna jedna z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s., městský soud tuto žádost zamítl.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. c), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl několik pochybení městského soudu, která jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Především uvedl, že městský soud fabuluje o počtu jím vedených řízení a tím uvádí v omyl stěžovatele i vládu ČR. Vede-li městský soud o jedné věci více řízení, nejde o ojedinělý jev. Městský soud vydal napadené usnesení bez podkladu, neboť stěžovatel tvrdí, že žádost o ustanovení zástupce ani o osvobození od soudních poplatků nepodal. Stěžovatel se cítí být uváděn v omyl, pokud jednou městský soud rozhoduje bez podkladů a v jiných případech vyžaduje připojit „další majetkové přiznání de facto“. Konečně stěžovatel městskému soudu vytkl, že „nelíčí žalobu“ a že toliko opsal odůvodnění rozhodnutí jiných senátů v obdobných věcech.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že „v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tudíž přípustná.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvláště závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Jak vyplývá z tohoto ustanovení, účastník řízení může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto předpokladů: 1. podání žádosti o osvobození od soudních poplatků; 2. podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný; 3. doložení nedostatku prostředků. Obdobně z § 35 odst. 8 s. ř. s. vyplývá, že účastník lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny tři podmínky: 1) účastník podal návrh na ustanovení zástupce; 2) jde o účastníka, u něhož jsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; 3) je to třeba k ochraně jeho zájmů.

Protože je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, že o podobných návrzích stěžovatele bylo zdejším soudem rozhodováno již v desítkách případů, je třeba vycházet z konstantní judikatury (například rozsudek ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27), podle níž „dohází-li ze strany účastníka řízení ke zneužití institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat (...) Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodíní ze strany účastníka řízení musí být rádně odůvodněno.“

pokračování

V nyní projednávaném případě je proto klíčové posouzení toho, zda městský soud dostatečně odůvodnil a konkretizoval, v čem spatřuje zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků stěžovatelem. Nejvyšší správní soud má za to, že této své povinnosti městský soud dostal, když uvedl konkrétní důvody, pro které žádosti o osvobození od soudních poplatků nebylo v daném řízení možné vyhovět a potažmo pak nemohlo být vyhověno ani žádosti o ustanovení zástupce. Vedle počtu vedených sporů, což by samo o sobě ještě nemohlo svědčit o samoúčelnosti stěžovatelových podání, městský soud poukázal na průběh tohoto sporu, který se podobá obdobným sporům vedeným stěžovatelem proti rozhodnutím žalované o určení či zrušení určení advokáta stěžovateli v různých právních věcech s tím, že stěžovatel v rámci prostředků procesní obrany zdůrazňuje jakékoli formální nepřesnosti v postupu žalované, lpí na formálním procesu jejich odstraňování, přičemž jeho snahou již není vyřešení samotného sporu, nýbrž neustálé zpochybňování jednotlivých úkonů žalované i soudu; tento postup přitom stěžovatel uplatňoval i v nyní řešené věci. Městský soud konstatoval, že žalobní námítky a procesní postup stěžovatele jsou opět jen úsilím o jakousi samoúčelnou procesní čistotu.

Nejvyšší správní soud ostatně nemohl ani přehlédnout, že v dané věci stěžovatel žalobou brojí proti rozhodnutí České advokátní komory, kterým se mu určuje advokát k poskytování právní služby. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele, projednávané zdejšími soudy i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímo, stěžovatelova majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publikovaný pod č. 2601/2012 Sb. NSS). Takovou povahu však předmětný spor nemá.

Lze tak učinit závěr, že z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu je dostatečně patrné, že plně respektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, založenou na tom, že ve výjimečných případech lze odůvodnit neosvobození od soudního poplatku zneužitím tohoto institutu, a to za podmínky, že toto odůvodnění bude dostatečně konkrétní, přesvědčivé a bude reflektovat konkrétní okolnosti každé věci. Za situace, kdy nebyla splněna jedna z podmínek § 35 odst. 8 s. ř. s. (předpoklady pro osvobození od soudních poplatků) nebylo možno stěžovateli ani ustanovit zástupce, což městský soud rovněž ve svém usnesení uvedl.

Ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. namítal stěžovatel dále procesní zmatečnost, spočívající v tom, že nebyly dány podmínky řízení pro rozhodování městského soudu, neboť žádnou z těchto žádostí vůbec nepodal. Nejvyšší správní soud ověřil průběh řízení a listiny založené v soudním spise sp. zn. 7 A 58/2012 a v souvisejícím soudním spise sp. zn. 7 A 59/2012 a shledal, že je stěžovatelova námitka lichá. Stěžovatel podáním ze dne 2. 11. 2011, které bylo předáno k poštovní přepravě dne 14. 11. 2011, požádal o ustanovení zástupce a o osvobození od soudních poplatků, přičemž v záhlaví svého podání určil, že se vztahuje mimo jiné k soudnímu řízení vedenému pod sp. zn. 30 A 34/2011. Předmětný spis

byl veden pod touto spisovou značkou v době, kdy se ještě nacházel u Krajského soudu v Brně, tj. předtím než byl postoupen městskému soudu. Tato žádost stěžovatele je zažurnalizována v souvisejícím soudním spise vedeném pod sp. zn. 7 A 59/2012, neboť i tohoto spisu se žádost týkala (a sice pod dřívější sp. zn. 30 A 104/2011 Krajského soudu v Brně). Je sice pochybením městského soudu, že tuto žádost nenechal zažurnalizovat i do soudního spisu sp. zn. 7 A 58/2012, nicméně to není vada, která by mohla mít vliv na zákonnost vydaného rozhodnutí. Rozhodné je, že městský soud o podané žádosti rozhodl, což byla jeho zákonná povinnost.

K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že většina z nich není vůbec způsobilá zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení (například že soud *neličí žalobu* či že opsal odůvodnění rozhodnutí jiných senátů či že vede více řízení o jedné věci a tím má fabulovat počet vedených řízení). Nejvyšší správní soud se jimi proto věcně nezabýval.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. V případě žalované nelze z povahy věci o procesní úspěšnosti vůbec uvažovat. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. května 2013

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu